

Особливості управлінської діяльності майбутніх інженерів-педагогів

О. В. Керекеша-Попова

Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ, Україна
Corresponding authors. E-mail: kereksha-09@ukr.net

Paper received 11.02.19; Accepted for publication 15.02.19.

<https://doi.org/10.31174/SEND-PP2019-188VII77-05>

Анотація. У статті виділено управлінську складову у структурі діяльності інженера-педагога, визначено сутність цієї діяльності. Схарактеризовано особливості управлінської діяльності майбутніх інженерів-педагогів у професійних закладах освіти та на виробництві та описано її характеристики.

Зазначено, що у педагогічній теорії та практиці все частіше виникає проблема щодо необхідності управлінської діяльності інженера-педагога. Це пов'язано як з розвитком організаційно-управлінської складової сучасного виробництва, так і з появою теорії педагогічного менеджменту – управління навчально-виховним процесом у закладах освіти, в тому числі й професійної освіти.

Ключові слова: інженер-педагог, професійна діяльність, управлінська функція, управлінська діяльність.

Вступ. В останні роки, поряд з традиційними навчальною та виховною діяльностями, характерними для інженера-педагога, з'являються нові види діяльності, що висувають до його підготовки низку специфічних вимог з галузі управління, – діяльність з управління навчанням учнів із застосуванням різних методів і засобів навчання, діяльність з прийняття рішень щодо вибору оптимальних форм і методів навчання відповідно до поставлених цілей та конкретних умов навчання, визначення доцільності використання засобів інформаційних і телекомунікаційних технологій в навчанні, координації інноваційних процесів в освітньому закладі та ін. Сучасному інженеру-педагогу не обійтися без аналізу результатів своєї діяльності та прийняття рішень про способи її вдосконалення.

Грунтуючись на наведених вимогах і тенденціях можна говорити про необхідність підготовки майбутніх інженерів-педагогів до здійснення управлінської діяльності у професійних закладах освіти та на виробництві.

Короткий огляд публікацій з теми. Сучасні аспекти інженерно-педагогічної діяльності у вітчизняній науці розглядають І. Бендера, Н. Брюханова, Є. Громов, С. Гура, С. Демченко, І. Каньковський, О. Коваленко, М. Лазарев, В. Лобунець, О. Макаренко, Н. Нікало, В. Хоменко та ін.

Теоретичні основи управлінської діяльності фахівця закладені в роботах В. Бондаря, Н. Василенко, А. Жиліної, Ю. Конаржевського та ін.; сутності управлінської діяльності – Є. Климова, Є. Кузьміна, Н. Кузьміної, Б. Ломова, А. Маркової та ін.; аналізу управлінської – К. Абульханової-Славської, Б. Братуся, А. Деркача, О. Тихомирова та ін.

Мета статті – схарактеризувати особливості управлінської діяльності майбутніх інженерів-педагогів у професійних закладах освіти та на виробництві.

Виклад основного матеріалу. Характеризуючи професійно-педагогічну діяльність інженера-педагога науковці [1; 4; 11; 22; 27] виділяють в ній управлінську функцію, яка, як зазначає Н. Ерганова, пов'язана із технологізацією навчального процесу [29].

Управління у широкому розумінні є елементарною функцією організованих систем різної природи (біологічних, соціальних, технічних), що забезпечує збереження їх певної структури, підтримання режиму

діяльності, реалізацію їх програм. Управління як вид діяльності спрямований на розробку рішень, організацію, контроль та регулювання об'єкту управління відповідно до заданих цілей, аналіз та підведення підсумків на підставі достовірної інформації. Управління виникає як необхідна умова для життєдіяльності людей, які колективно вирішують певні завдання [7; 16; 20]. Процес управління складається з окремих видів діяльності, спрямованих на впорядкування та координацію функціонування і розвитку певної організації та її елементів в інтересах досягнення поставленої мети.

Будь-яку освітню організацію, що є соціально-економічною системою, можна охарактеризувати як групу людей, які здійснюють чітко структуровану спільну діяльність, що існує для досягнення загальних цілей освітньої (професійної) підготовки випускників.

Політика кожного професійного закладу освіти – система правил, відповідно до яких він функціонує, за якими діє його педагогічний колектив. Крім фінансової, педагогічної, методичної політики кожна організація розробляє власну управлінську політику, що включає систему цілей і сукупність норм, методів, критеріїв роботи з педагогічними кадрами, здатними гнучко реагувати на зміну соціального освітнього запити. Крім цього кожний професійний освітній заклад розробляє власні стратегії і плани розвитку. Питання розробки нових освітніх стратегій розвитку, удосконалення змісту освіти, використання сучасних технологій навчання учнів та ін. набувають великого значення для будь-якого професійного навчального закладу. Сьогодні єдиний можливий принцип ефективної діяльності в цих напрямках – узгодження інтересів всіх учасників освітнього процесу, тобто командна робота.

Справжня команда повинна складатися з професіоналів, знайомих з теорією і практикою управління освітнім процесом. Це можуть бути не тільки члени адміністрації навчального закладу, а й активні педагоги, які мають таланти організатора і менеджера [17].

Вирішення внутрішньо організаційних навчальних конфліктів – ще одне найгостріше питання, що вимагає втручання інженера-педагога зі сформованою управлінською компетентністю.

До того ж, оскільки інженер-педагог має справу з професійною підготовкою майбутніх фахівців, він має бути здатним спроектувати і запровадити у практику

цієї підготовки освітню технологію та управляти цим процесом [29].

Управління з боку педагога як спеціально організована діяльність забезпечує гарантований рівень професійної підготовки учня, тобто досягнення ним прогнозованої мети за певний період часу та із заздалегідь визначеними витратами ресурсів.

Управлінську складову у структурі діяльності інженера-педагога виділяє Л. Тархан, зазначаючи, що інженер-педагог є не лише реалізатором професійно-педагогічної діяльності, але й її організатором і управлінцем. Оскільки управління виступає діяльністю над діяльністю, інженер-педагог має бути підготовлений до неї на цьому рівні як в інженерно-технічному, так і в педагогічному плані [6].

На важливості управлінської функції інженера-педагога наполягає О. Сердюкова, зазначаючи, що він – керівник, організатор педагогічної дії, ланка системи, що управляє навчальною діяльністю учнів і студентів, переводить учня з одного інтелектуально-особистісного стану в інший, вирішує педагогічні завдання та найбільш швидкими і економічними шляхами реалізує мету і завдання навчання [19].

Педагог, як вказує Є. Маторін, має бути фахівцем у галузі управління, здійснювати моніторинг та маркетинг освітніх послуг, керувати учнівським колективом й допоміжним персоналом закладу відповідно до його мети, освітнього іміджу й соціально значущих педагогічних вимог [15].

Ми згодні з І. Каньковським, який зазначає, що сьогодення вимагає від інженера-педагога саме управління процесами навчання, виховання, розвитку і формування особистості майбутнього робітника [11]. Автор наполягає на тому, що інженер-педагог – фахівець з вищою інтегрованою педагогічно-технічною освітою, який здійснює управління учбовою або виробничою діяльністю.

Аналізуючи зміст управлінської діяльності інженера-педагога, І. Каньковський характеризує низку інструментальних функцій: операційні (розпізнавальна, константувальна, аналітична, узагальнювальна, систематизаційна, випробувальна); проектувальна (прогностична, пошукова, аналітична, ієрархізації і структурування, дозувальна, формоутворення, системоутворення, адаптивна, нормативна, укладацька, графічна, обчислювальна і раціоналізаторська тощо); організаційна (рекреаційна, підготовча, розподільна, нормувальна, звітувальна, регламентувальна і життєзабезпечення); контролювальна (вимірювальна, порівняльна, оцінювальна, облікувальна, наглядова тощо). Виконання всього комплексу вищезазначених завдань дозволяє інженеру-педагогу трансформувати предмет праці у необхідний продукт [11].

В. Хоменко стверджує, що майбутня діяльність інженера-педагога безпосередньо пов'язана з управлінською функцією, яка забезпечує управління процесами і навчального, і виробничого характеру. До управлінської діяльності автор відносить планування, прогнозування, програмування, організацію, регулювання, контроль, стимулювання, корекцію та аналіз педагогічного і виробничого процесів [27].

Отже, у педагогічній теорії та практиці все частіше виникає проблема щодо необхідності управлінської

діяльності інженера-педагога. Це пов'язано як з розвитком організаційно-управлінської складової сучасного виробництва, так і з появою теорії педагогічного менеджменту – управління навчально-виховним процесом у закладах освіти, в тому числі й професійної освіти.

Власне дослідники трактують процес навчання як процес управління навчальною діяльністю учнів.

Так, С. Архангельський визначає управління навчальним процесом як «планомірний порядок дій, що приводять динамічну систему навчання до досягнення заданих результатів» [2, с. 64]; В. Безрукова – як складову педагогічного управління, як «процес перекладу педагогічних ситуацій, чи процесів систем з одного стану в інші, відповідні до поставленої мети» [4, с. 92].

Н. Тализіна надає психологічний аналіз теорії управління навчальним процесом і підкреслює необхідність використання у процесі навчання циклічного управління. [20].

Є. Машбіц розглядає навчальну діяльність як вид управлінської діяльності, за якого взаємодія між викладачем і студентом реалізується за допомогою педагогічного спілкування [16].

При цьому продуктом праці інженера-педагога, як управління навчально-виховним процесом, є інформація про цей процес. Знаряддя праці – слово, мова; результатом – рівень професійної підготовки учнів (студентів). Об'єктом управління інженера-педагога, як підкреслює О. Байбакова, є не учень, а його пізнавальна діяльність [3].

Відсутність стійкої науково-методичної системи управління навчальною діяльністю учнів і студентів призводить до зниження рівня взаємодії між ним і викладачем а, отже, й до зниження якості підготовки майбутніх фахівців.

Управління навчально-виховним процесом у професійному закладі освіти можна охарактеризувати як процес активної взаємодії між педагогом і учнем у результаті якого в учня формуються певні знання й уміння на основі його власної активності, а інженер-педагог створює для активності учня необхідні умови, направляє та контролює її.

У процесі управління засвоєнням знань інженеру-педагогу потрібно установити, чи навчилися учні узагальнювати і зіставляти факти, робити висновки, критично аналізувати отримані відомості; знати, як вони засвоюють матеріал підручника, чи вистачає їм часу на засвоєння тощо. Тобто, ефективність навчально-виховного процесу багато в чому залежить від того, наскільки педагог орієнтує себе не тільки на формування в учнів певного багажу знань, а й на розкриття їхніх потенційних здібностей до самостійної діяльності, умінь орієнтуватись у складних життєвих ситуаціях. Викладачеві потрібно знайти оптимальний управлінський аспект в організації навчання учнів, за якого він не домінує, а супроводжує навчальну діяльність, сприяє розвитку інтелектуальних здібностей учнів, умінь творчо користуватися й засвоювати навчальну інформацію, аналізувати проблему, ставити та розв'язувати завдання, формувати уміння й розвивати навички [12].

Д. Козлов виділяє особливі риси управління навча-

льним процесом – «свідомий та планомірний вплив, який завжди превалює над стихійним регулюванням; наявність причинно-наслідкових зв'язків між керуючою підсистемою (педагог) і об'єктом управління (учень); динамічність або здатність керованої підсистеми переходити з одного якісного стану в інший; надійність, тобто здатність системи виконувати задані управлінням функції за певних умов протікання процесу; стійкість – здатність системи зберігати рух за вказаною траєкторією, підтримувати намічений режим функціонування, незважаючи на різні зовнішні та внутрішні зміни» [14, с. 161].

Важливими характеристиками управлінської діяльності педагога, як зазначає О. Шестопалюк, є виявлення і типологізація проблем, що впливають на освітній процес і його підсистеми (у тому числі підсистемі діяльності учнів), включаючи всі види чинників (соціокультурне середовище, систему освіти, внутрішні стани суб'єктів освіти); цілісне бачення педагогічної системи та взаємодії її окремих елементів у процесі їх функціонування та розвитку; управління, стимулювання, планування і проектування діяльності учнів (студентів) [28].

При цьому, М. Кадемія до завдань підвищення ефективності управління процесом навчання і виховання учнів відносить:

- у сфері ухвалення та реалізації рішень: планування власної діяльності та діяльності учнів; оформлення управлінських рішень: складання відповідних планів і програм з чітким визначенням змісту роботи, термінів виконання, відповідальних; підготовка і ухвалення управлінських рішень, інструктування, підбір виконавців, розподіл обов'язків відповідно до їхніх морально-психологічних і професійних якостей; регулювання і корекція діяльності щодо реалізації завдань, визначених для виконання; здійснення поточного і підсумкового контролю та обліку в ході виконання управлінського рішення; аналіз діяльності учнів, учнівських колективів;

- у сфері створення умов, необхідних для виконання рішень, завдань, досягнення педагогічної мети: створення морально-психологічного клімату в учнівському колективі, що здійснює сприятливий вплив на реалізацію завдань їх навчання і виховання; налагодження позитивного педагогічного і професійно-ділового спілкування в ході реалізації управлінських рішень;

- у сфері підвищення ефективності управління: розробка перспективних напрямів професійної і психолого-педагогічної діяльності та відбір способів самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення, самоконтролю тощо; формування індивідуального стилю професійної діяльності класного керівника, що базується на максимальній реалізації індивідуальних властивостей педагога і оптимально враховує особливості учнівського і педагогічного колективів [10].

Стосовно особливостей управлінської діяльності інженера-педагога, який має справу з професійною підготовкою майбутніх фахівців у професійній школі потрібно зазначити, що управлінська діяльність здійснюється і в виробничих, і в навчальних умовах. Вона забезпечує встановлення зв'язків між теоретичними і виробничими завданнями, між професійними знання-

ми і виробничою діяльністю, тому має комплексний і багатоплановий характер.

Специфіка управління інженером-педагогом виробничим процесом зводиться до того, щоб забезпечити цілеспрямоване виконання учнями й робітниками виробничих завдань. Тому в цьому аспекті він має домагатися чіткого визначення цілей і завдань професійної діяльності, вирішення питань стратегії та тактики здійснення цілей виробництва, забезпечувати умови для виконання виробничих завдань, створення сприятливих умов на робочих місцях, використання раціональних управлінських і виробничих технологій, а також делегування виконавцям необхідних повноважень для прийняття оперативних рішень тощо.

Важливим аспектом у процесі управління є поняття психологічного клімату в колективі як учнів (студентів) так і робітників, від якого залежить результативність навчально-виховного й виробничого процесів. Тому, інженер-педагог має враховувати у своїй діяльності психологічні аспекти управління колективом [25].

Таким чином, в управлінні навчально-виховним процесом інженер-педагог виконує такі функції:

- мотиваційно-цільову, яка спонукає учнів до осмислення та мотивації пізнавальної діяльності, навчання дисциплін, освоєння професії [23; 26];

- планово-прогностичну, спрямовану на розробку та реалізацію конкретної освітньої програми, програми навчання учнів, власної інженерно-педагогічної діяльності в цілому, формулювання стратегічних, тактичних і оперативних навчально-виховних та виробничих цілей і завдань [5; 24];

- організаційну, пов'язану із організацією як власної діяльності (навчальної, навчально-методичної, виховної), так і діяльності учня, колективу учнів, (навчально-пізнавальної, самостійної), процесу вирішення учнями навчальних завдань тощо [5; 8; 24];

- контрольно-діагностичну – оцінка рівня професійного та особистісного розвитку майбутніх фахівців, який повинен відповідати його освітньо-кваліфікаційній характеристиці; оцінка психологічної структури колективу, взаємодії учня з групою і групи з учнем з метою отримання очікуваного педагогічного результату, навчально-виховних результатів та досягнень учнів і колективу учнів, психолого-педагогічну ситуацію; розкривати причини, які викликають ті чи інші проблеми [5; 8; 19; 24].

Першою, згідно з логікою теорії наукового управління, є мотиваційна діяльність.

Мотивація навчальної діяльності визначається складним і мінливим співвідношенням різних спонукань, коли всі ланки підпорядковані соціально значущому результату. Щоб гарно вчитися, потрібно бути вмотивованим. Мотивування учнів до навчання, розвитку, професійного самовизначення й т.ін. – одна з основних умов реалізації інженером-педагогом навчально-виховного процесу, бо саме мотивація є рушійною силою вдосконалення особистості загалом [9].

Планування навчально-виховного процесу в діяльності інженера-педагога пов'язане з розробкою планів занять, плануванням навчальної дисципліни (календарно-тематичне планування), плануванням навчально-

го матеріалу, виховних заходів, екскурсій тощо. Прогнозування пов'язане із розробкою прогнозів щодо розвитку учнів (студентів), формування в них умінь, навичок, досвіду діяльності у навчально-виховному процесі тощо.

Сутність організаційної функції інженера-педагога полягає в організації, керівництві, координації діяльності учнів, батьків; розгляді й вирішенні питань щодо навчально-методичного супроводу викладання навчальних предметів; налагодження комунікації та взаємодії з колегами, адміністрацією закладу та органами управління освітою. У цьому виді діяльності відбивається особиста відповідальність інженера-педагога за прийняті управлінські рішення, що розробляються ним особисто (вибір цілей і завдань навчально-виховної діяльності, прогнозування розвитку особистості учнів та колективу учнів, вибір змісту, форм, методів організації навчально-виховного процесу тощо) [7; 18].

Контрольно-діагностична функція в діяльності інженера-педагога спрямована на оперативне реагування на недоліки в організації навчально-виховного процесу, психологічний стан навчальної групи тощо.

Управлінська діяльність на виробництві пов'язана із управлінням виробничим процесом, де інженер-педагог виконує функції:

- мотиваційно-цільову, яка проектує результат виробничого процесу та узгоджує всі його етапи; пов'язана із мотивуванням працівників до праці. Щоб ефективно сприяти досягненню цілей організації, людина повинна працювати з бажанням, любити свою справу, пишатися своєю роботою й отримувати від неї задоволення, тому її потрібно мотивувати, спонукати до здійснення певної діяльності, приводити спрямованість дій у відповідність до завдань організації, орієнтувати на досягнення певних результатів, надихати й підтримувати її енергію та настирливість, допомагати долати апатію, втомленість тощо [9];

- планово-прогностичну, спрямовану на планування виробничого процесу та виробничих програм, а саме обсягів виробництва (матеріалу, інструментів та

обладнання, їх завантаження, технологій виробництва тощо), розробку маршрутних карт [13; 21];

- організаційну, пов'язану із організацією діяльності робітників на виробництві (розподіл обов'язків, інструктаж, внутрішня координація та взаємозв'язок робітників (узгодження дій)), виробничих процесів (випуск продукції (розробка технології виготовлення, добір інструментів та обладнання, розстановка робітників)) [25];

- контрольно-діагностичну – контроль, аналіз ефективності виконання виробничих завдань, звітність, оцінка діяльності робітників, контроль якості продукції тощо [25].

Висновки. Таким чином, професійна діяльність інженера-педагога є системним процесом, в якому необхідно враховувати його специфічні управлінські властивості, характеристики, управлінські відносини між суб'єктами навчально-виховного й виробничого процесів.

Визнання важливості здійснення інженером-педагогом управління навчально-виховним та виробничим процесами породжує необхідність його цілісної підготовки до управлінської діяльності, яка пов'язана із використанням різноманітних форм і методів управління навчально-виховним та виробничим процесами з урахуванням впливу різноманітних чинників внутрішнього та зовнішнього середовища.

У дослідженні ми розглядаємо управлінську діяльність інженера-педагога як динамічну систему взаємопов'язаних цілей, змісту, методів і форм управління, що забезпечує ефективну реалізацію управління навчально-виховним і виробничим процесами в професійних навчальних закладах освіти. Вона є невід'ємним компонентом їх професійно-педагогічної діяльності. Саме тому зміст підготовки інженера-педагога має бути спрямований на формування в нього управлінської компетентності.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у дослідженні особливостей формування управлінської компетентності майбутніх інженерів-педагогів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Анан'єва Н.В. Особливості інженерно-педагогічної освіти в умовах реформування освітньої системи в Україні / Н.В. Анан'єва Н.В. Литвинова // Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Сер. : Педагогічні науки. – 2012. – Вип. 21. – С. 160–165.
2. Архангельский С.И. Лекции по научной организации учебного процесса в высшей школе / Сергей Архангельский. – М. : Издательство «Высшая школа», 1976. – 64 с.
3. Байбакова О.О. Сучасні погляди на педагогічний менеджмент / О.О. Байбакова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Педагогіка, соціальна робота. – 2011. – Випуск 23. – С. 13–16.
4. Безрукова В. Г. Педагогіка. Проективная педагогіка : [уч. пособие для инженерно-педагогических ин-тов и индустр.-пед. техникумов] / Валентина Безрукова. – Е. : Издательство «Деловая книга», 1996. – 92 с.
5. Вища освіта України і Болонський процес : [навчальний посібник] / [ред. Кременя В.Г. ; [упорядники : Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубіянко В.В., Бабин І.І.]. – Київ – Тернопіль, 2004. – 286 с.
6. Горбатюк Л.В. Сутність і структура аналітичної діяльності майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю / Л.В. Горбатюк // Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – 2013. – Випуск 7 (50). – С. 48–54.
7. Григораш В.В. Управління навчальним закладом. В 2-х частинах / В.В. Григораш, О.М. Касьянова, О.І. Мармаза. – Харків. : Ранок Веста, 2003. – 160 с.
8. Губа А.В. Функції освітнього менеджменту : класифікація та зміст / А.В. Губа // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : [зб. наук. пр.]. – Х. : Харк. держ. акад. дизайну і мистецтв, 2008. – Вип.2. – С. 39–44.
9. Жигір В.І. Теоретичні і методичні засади формування професійно-педагогічних компетентностей майбутніх менеджерів освіти : дис. ... на здоб. наук. ступ. д. пед. наук ; спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Вікторія Іванівна Жигір. – Київ, 2015. – 487 с.
10. Кадемія М.Ю. Менеджмент в управлінні педагогічним колективом / М.Ю. Кадемія, М.П. Свіржевський. – Вінниця : Світ, 2004. – 183 с.
11. Каньковський І.С. Інженерно-педагогічна діяльність та її складові / І.С. Каньковський // Проблеми інженерно-

- педагогічної освіти : [зб. наук. пр.] / – Х. : Укр. інж.-пед. академія, 2008. – Вип. 21. – С. 53–62.
12. Караманова З.А. Управлінський аспект організації навчання вищої математики в машинобудівному коледжі / З.А. Караманова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2014. – № 8 (42). – С. 270–276.
  13. Каткова Н.В. Планування ефективності діяльності підприємств / Н.В. Каткова // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – Т. 1. – № 5. – С. 180–183.
  14. Козлов Д.О. Сутнісні складові сформованості управлінської компетентності викладача вищої школи у процесі магістерської підготовки / О.Д. Козлов // Наукові записки кафедри педагогіки. – 2014. – № 37. – С. 158–167.
  15. Маторін Є. Про базовий компонент професійної компетентності менеджера освіти / Є. Маторін // Людинознавчі студії. Педагогіка. – 2014. – Вип. 29(3). – С. 96–104.
  16. Машбиц Е. Психологические основы управления учебной деятельностью / Ефим Машбиц. – К. : Издательство «Вища школа», 1987. – 69 с.
  17. Михайличенко А.Ю. Проблемы формирования управленческой компетентности учителя сельской школы / А.Ю. Михайличенко, Н.Р. Нуриахметова // Вестник ТГПУ. – 2011. – № 13 (115). – С. 114–117.
  18. Освітній менеджмент : [навч. посібник] / [Л. Даниленко, Л. Карамушка та ін.] ; [ред. Л. Даниленко, Л. Карамушка]. – К. : Шкільний світ, 2003. – 400 с.
  19. Сердюкова О. Удосконалення професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчового профілю на основі компетентнісного підходу / О. Сердюкова // Молодь і ринок : [науково-методичний журнал]. – 2012. – № 6. – С. 98–102.
  20. Талызина Н.Ф. Управление процессом усвоения знаний Психологические основы / Нина Талызина. – М. : Издательство «Московский университет», 1984. – С. 46–55.
  21. Тарасюк Г.М. Планування діяльності підприємства : [навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл.] / Г.М. Тарасюк, Л.І. Шваб. – К. : Каравела, 2012. – 368 с.
  22. Тархан Л.З. Элементы специфики деятельности и профессиональных качеств инженера-педагога / Л.З. Тархан // Проблемы инженерно-педагогической освіти : [зб. наук. пр.] / – Х. : Укр. інж.-пед. академія, 2003. – Вип. 5. – С. 342–346.
  23. Третьяков П.И. Управление общеобразовательной школой по результатам : практика педагогического менеджмента / П.И. Третьяков. – М. : Новая школа, 1997. – 288 с.
  24. Третьяков П.И. Управление общеобразовательной школой по результатам : практика педагогического менеджмента / П.И. Третьяков. – М. : Новая школа, 1997. – 288 с.
  25. Уманский Л.И. Психология организаторской деятельности школьников / Л.И. Уманский. – М. : Просвещение, 1990. – 312 с.
  26. Управління навчальним закладом : [навч.-метод. посіб.] : У 2 ч. / О.І. Мармаза, О.М. Касьянова, В.В. Григораш та ін. ; Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди, Ін-т післядиплом. освіти. – Х. : Ранок : Веста, 2003. – 158 с.
  27. Хоменко В.Г. Теоретичні та методичні засади розроблення дуального змісту професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю : автореф. дис. ... на здоб. наук. ступ. д.пед. наук; спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Віталій Григорович Хоменко. – Харків, 2015. – 40 с.
  28. Шестопалюк О.В. Управлінська компетентність викладача : зміст і структура / О.В. Шестопалюк // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – 2013. – Вип. 34. – С. 3–5.
  29. Эрганова Н.Е. Методика профессионального обучения : [учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений] / Н.Е. Эрганова. – М. : Академия, 2007. – 160 с.

REFERENCES

1. Ananyeva N.V. Features of engineering and pedagogical education in reforming the education system of Ukraine/ N.V. Ananyeva, N.V. Litvinova // Visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Oleksandra Dovzhenka. Ser. : Pedahohichni nauky. – 2012. – Vyp. 21. – S. 160–165.
2. Arkhangel'skiy S.I. Lectures on the scientific organization of the educational process in higher education/ Sergey Arkhangel'skiy. – M. : Izdatel'stvo «Vysshaya shkola», 1976. – 64 s.
3. Baibakova O.O. Modern aspects on pedagogical management// O.O. Baibakova // Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii Pedahohika, sotsialna robota. – 2011. – Vypusk 23. – S. 13–16.
4. Bezrukova V. G. Pedagogy. Projective pedagogy: [uch. posobie dlya inzhenerno-pedagogicheskikh in-tov i industr.-ped. tekhnikumov] / Valentina Bezrukova. – Ye. : Izdatel'stvo «Delovaya kniga», 1996. – 92 s.
5. Higher education of Ukraine and Bologna process : [textbook] / [red. Kremeniya V.H. ; [uporiadnyky : Stepko M.F., Boliubash Ya.Ia., Shynkaruk V.D., Hrubiiianko V.V., Babyn I.I.]. – Kyiv – Ternopil, 2004. – 286 s.
6. Gorbatyuk L.V. Essence and structure of analytical activity of future computer type engineers-teachers / L.V.Gorbatyuk// Naukovi zapysky Rivnenskoho derzhavnoho humanitarnoho universytetu. – 2013. – Vypusk 7 (50). – S. 48–54.
7. Grigorash V.V. Management of educational institution. In 2 parts / V.V. Hryhorash, O.M. Kasianova, O.I. Marmaza. – Kharkiv. : Ranok Vesta, 2003. – 160 s.
8. Guba A.V. Educational management functions: classification and content. / A.V. Guba // Pedahohika, psykholohiia ta medyko-biologichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu : [zb. nauk. pr.]. – Kh. : Khark. derzh. akad. dyzainu i mystetstv, 2008. – Vyp.2. – S. 39–44.
9. Zhigir V.I. Theoretical and methodical principles of formation of professional and pedagogical competences of future managers of education:// dys. na zdob. nauk. stup. d. ped. nauk ; spets. 13.00.04 «Teorii i metodyka profesiinoi osvity» / Viktoriia Ivanivna Zhyhir. – Kyiv, 2015. – 487 s.
10. Kademiya M.U. Management in the administration of the teaching staff / M.I.U. Kademiya, M.P. Svirzhevsky - Vinnitsa: World, 2004. - 183 p.
11. Kan'kovskiy I. Engineering Pedagogical Activities and Their Components / I. Kan'kovskiy // Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity : [zb. nauk. pr.] / – Kh. : Ukr. inzh.-ped. akademiia, 2008. – Vyp. 21. – S. 53–62.
12. Karamanova Z.A The management aspect of the organization of teaching in higher mathematics engineering college. / Z.A. Karamanova // Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies. – 2014. – № 8 (42). – S. 270–276.
13. Katkova N. V. Planning efficiency of enterprises./ N. V Katkova // Herald Khmel'nitsky National University.– 2010. – Т. 1. – № 5. – S. 180–183.
14. Kozlov D.O. The essential components of development of managerial competencies of a higher school tutor in the process of master's training / O.D. Kozlov // Scientific notes of the department of Pedagogy.. – 2014. – № 37. – S. 158–167.
15. Matorin Yevhen. About basic component of professional competence of an education manager. / Ye. Matorin // Humanities workshop. Pedagogy. . – 2014. – Vyp. 29(3). – S. 96–104.
16. Mashbits Yefim. Psychological foundations of learning activity management / Yefim Mashbits. – K. : Publisher «High school», 1987. – 69 p.
17. Mikhailichenko A.Y. Problems of formation of managerial competence of teachers in rural schools / A.Y. Mikhailichen-

- ko, N. R. Nuriakhmetova // (TSPU Bulletin). – 2011. – № 13 (115). – S. 114–117.
18. Educational management: [tutorial] / [L. Danilenko, L. Karamushka and others.]; [ed. L. Danilenko, L. Karamushka]. - K.: School World, 2003. - 400 p.
  19. Serdyukova O. Improvement of the professional training of future engineers-educators on the basis of the competent approach / O. Serdyukova // Youth and market: [scientific-pedagogical journal]. – 2012. – № 6. – P. 98–102.
  20. Talyzina N.F. Managing the process of learning Psychological foundations. / Nina Talyzina. – M. : Publisher «University of Moscow», 1984. – P. 46–55.
  21. Tarasyuk G. M., Schwab L. S. (2012). Business planning. Kyiv: Caravela. 368 p.
  22. Tarkhan L.Z. Elements of the specificity and professional qualities of the engineer-teacher / L.Z. Tarkhan // Problems of Engineering Pedagogical Education: : [zb. nauk. pr.] / – Kh. : Ukr. inzh.-ped. akademiya, 2003. – Vip. 5. – P.342–346.
  23. Tretyakov P.I. Secondary school management by results: the practice of pedagogical management / P.I. Tretyakov. - M.: New School, 1997. - 288 p.
  24. Tretyakov P.I. Secondary school management by results: the practice of pedagogical management / P.I. Tretyakov. – M. : Novaya shkola, 1997. – 288 s.
  25. Umansky L.I. Psychology of schoolchildren's organizing / L.I. Umansky. - M.: Education, 1990. - 312 p.
  26. Educational institution management. in 2 parts / O.I. Marmaza, Kasianova O.I., Grigorash V.V. – KHSPU, Kh. : Ranok Vesta, 2003. – 160 p.
  27. Khomenko V.G. Theoretical and methodical principles of development of dual content of professional training of future engineer-teachers of the computer profile: author's abstract. dissartation 13.00.04 «Theory and methods of vocational education» / Vitaliy Hryhorovych Khomenko. - Kharkiv, 2015. - 40 p.
  28. Shestopalyuk O.V. Teacher's managerial competence: content and structure / O.V. Shestopalyuk // Modern information technologies and innovative methods in the training of specialists: methodology, theory, experience, problems. - 2013. - Issue 34. - p. 3-5.
  29. Erganova N.E. Methodology of professional training: [study. manual for student higher educational institutions] / N. E. Erganov - Moscow: Academy, 2007. - 160 p.

The peculiarities of managing activity of future engineers-teachers

O. V. Kereksha-Popova

Abstract. The article deals with the managing component in the activity structure of engineers-teachers, the core of this activity is defined. The peculiarities of managing activity of future engineers-teachers in vocational educational establishments and at work are described. It is noted that the problem concerning the necessity of managing activity of an engineer-teacher is very vital and is attributable to the development of organization-management component of modern production activity along with the development of the appearance of pedagogical management – managing teaching and education process at educational establishments, including vocational educational establishments. The conclusions are made that the professional activity of an engineer-teacher is a systematic process in which its specific managing qualities, characteristics and managing relations between the subjects of teaching and education process and production process must be taken into account.

Keywords: *engineer-teacher, professional activity, managing function, managing activity.*